

SỞ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO
HÀ TĨNH

ĐỀ CHÍNH THỨC

(Đề thi có 01 trang, gồm 02 câu)

KỶ THI CHỌN HỌC SINH GIỎI TỈNH LỚP 9
NĂM HỌC 2021 - 2022
Môn: NGỮ VĂN

Thời gian làm bài: 120 phút

Câu 1. (8 điểm)

Robert Louis Stevenson (1850 - 1894) cho rằng: “Đừng đánh giá mỗi ngày bằng thành quả gặt hái được, mà bằng những hạt giống được gieo”.

(Timothy J. Sharp, 100 cách sống hạnh phúc,
Nhà xuất bản Đà Nẵng, 2016, tr.228)

Suy nghĩ của em về nhận định trên.

Câu 2. (12 điểm)

Trong sáng tạo nghệ thuật, vấn đề “đôi mắt” được xem là một trong những đặc điểm cơ bản của chủ thể sáng tạo.

Bằng hiểu biết và trải nghiệm văn học, em hãy làm sáng tỏ điều đó.

..... **HẾT**

- Thí sinh không được sử dụng tài liệu.
- Giám thị không giải thích gì thêm.

- *Trần Thị Hương*
- *Nguyễn Văn*

I. Hướng dẫn chung

- Do đặc trưng của kỳ thi, giám khảo cần nắm vững được nội dung, yêu cầu của đề bài để đánh giá một cách tổng quát năng lực của thí sinh: năng lực hiểu biết, vận dụng, sáng tạo và khả năng tạo lập văn bản.
- Chủ động, vận dụng linh hoạt Hướng dẫn chấm, cân nhắc từng trường hợp cụ thể để cho điểm: nếu thí sinh làm bài theo cách riêng nhưng đáp ứng được yêu cầu cơ bản hoặc có những kiến giải một cách sáng tạo, thuyết phục thì Giám khảo vẫn có thể cho điểm tối đa; tránh việc đếm ý cho điểm.
- Khuyến khích những bài viết có cảm xúc và sáng tạo, giàu chất văn, có lối tư duy phân biện; kết cấu chặt chẽ, mạch lạc.
- Những bài mắc vào lỗi chính tả, dùng từ, ngữ pháp và kiến thức thì tùy vào mức độ để cho điểm.

II. Hướng dẫn cụ thể

Câu	Hình thức, kĩ năng và nội dung kiến thức	Điểm
1	Đừng đánh giá mỗi ngày bằng thành quả gặt hái được, mà bằng những hạt giống được gieo	8,0
	a. Yêu cầu về kĩ năng: Thí sinh phải biết huy động vốn hiểu biết về đời sống và kĩ năng làm văn nghị luận xã hội để hoàn chỉnh bài viết. Kết cấu chặt chẽ, diễn đạt trong sáng, lưu loát, không mắc lỗi chính tả và ngữ pháp.	2,0
	b. Yêu cầu về kiến thức: Học sinh có thể lựa chọn đồng tình hay không đồng tình với ý kiến nhưng cần có lập luận chặt chẽ và thuyết phục. Sau đây là gợi ý cơ bản:	6,0
	1. Giải thích: - Mỗi ngày: là đơn vị đo thời gian. - Đánh giá: là khi con người bày tỏ quan điểm, tư tưởng, nhận xét của mình về một đối tượng, hiện tượng nào đó. - Thành quả gặt hái được: những kết quả, thành tựu con người thu nhận được sau quá trình nỗ lực và cố gắng. - Những hạt giống được gieo: là sự chuẩn bị các điều kiện để bắt đầu một quá trình mới. - Hạt giống chỉ sự khởi đầu còn thành quả gặt hái được chỉ sự kết thúc một quá trình. - Như vậy, nhận định khuyên mỗi người nên có một cách nhìn, cách đánh giá mỗi sự vật hiện tượng và ý nghĩa cuộc sống bằng cái nhìn ở chiều sâu: không nhìn vào thành quả trước mắt mà nhìn vào những nỗ lực lâu dài; không tự bằng lòng với những gì đã đạt được mà luôn cố gắng không ngừng để có kết quả cao hơn.	1,0
	2. Bình luận:	
	2.1 Vì sao đừng đánh giá mỗi ngày bằng thành quả gặt hái được?	4,0
	- Đánh giá mỗi ngày bằng thành quả gặt hái được thực ra đây là cách nhìn nhận ý nghĩa cuộc sống của nhiều người. Xuất phát từ quan điểm sống cho hiện tại và biết	1,0

<p>bằng lòng với chính mình. Tâm lý chung, khi đạt được kết quả, người ta thường hài lòng, thỏa mãn.</p> <p>- Tuy nhiên, nếu đánh giá ý nghĩa cuộc sống mỗi ngày bằng thành quả gặt hái được sẽ dễ đem đến thái độ chủ quan tự bằng lòng, thỏa mãn với chính mình; không nỗ lực vươn lên, không còn đầu tư thời gian tâm sức, không còn cố gắng để gặt hái những kết quả cao hơn...</p>	
<p>2.2 Vì sao cần đánh giá mỗi ngày bằng những hạt giống được gieo ?</p> <p>- Không có một hạt giống nào gieo xuống đất và gặt được trong một ngày. Kết quả của ngày mai phụ thuộc vào hạt giống được gieo vào ngày hôm nay.</p> <p>- Cuộc sống là hành trình con người nỗ lực để vượt qua giới hạn của bản thân. Vì thế, thành tựu của một đời người là sự nối tiếp nhau của những "thành quả gặt hái được mỗi ngày".</p> <p>- Khi tập cho mình được thói quen gieo mỗi ngày những hạt giống, con người sẽ có được đức tính bền bỉ, cần mẫn, "tích tiểu thành đại", "góp gió thành bão",...đó là yếu tố quan trọng để mỗi người đạt tới thành công.</p>	1,0
<p>2.3. Làm thế nào để con người đừng đánh giá mỗi ngày bằng thành quả gặt hái được mà bằng hạt giống được gieo ?</p> <p>- Không được thỏa mãn với những gì mình đã đạt được, cần nhận thức được thành quả chỉ có giá trị tức thời, nỗ lực bền bỉ mới có giá trị lâu dài và mãi mãi. Con người cần có tư duy tích cực, có bản lĩnh, có nội lực mạnh mẽ và đặc biệt có ý chí quyết tâm không ngừng nghỉ.</p> <p>- Không đánh giá mỗi ngày của mỗi người bằng cái nhìn hạn hẹp, đừng nhìn vào thành quả hãy nhìn vào quá trình, cần có cái nhìn toàn diện, nhìn vào những nỗ lực phấn đấu miệt mài để động viên khích lệ con người giúp họ không buông tay, chùn bước khi gặp thất bại, không gặt hái được kết quả bất như ý...</p> <p>- Vì hạt giống là khởi đầu của một quá trình. Cho nên, cần thiết phải chọn lựa công phu, kỹ lưỡng những hạt giống tốt (kiến thức, kỹ năng, những phẩm chất và yếu tố cần có,...). Ngoài ra, cần chăm sóc kỹ càng để hạt giống nảy mầm, phát triển tốt. Vì chúng ta chỉ gặt hái được một mùa màng như ý từ những công sức mà chúng ta bỏ ra.</p>	1,0
<p>2.4. Mở rộng, nâng cao :</p> <p>- Nhận định nhấn mạnh về thứ hai, tuy nhiên không có ý nghĩa phủ nhận việc xem xét những thành quả đã gặt hái được hôm nay. Bởi, chỉ khi nhìn nhận xác đáng những thành quả đã đạt được thì con người mới có động lực và kinh nghiệm để chuẩn bị tốt hơn cho việc gieo trồng những hạt giống mới.</p> <p>- Khi gặt hái được thành quả, con người sẽ có được niềm tin sâu sắc vào giá trị bản thân và có được niềm tin từ người khác. Cuộc sống chỉ thật sự có ý nghĩa khi chúng ta có được thành tựu đồng thời nỗ lực để gặt hái được những thành tựu khác cao hơn vào ngày mai.</p> <p>- Phê phán một bộ phận giới trẻ có được thành quả rồi huênh hoang tự đắc, tự cao tự đại xem mình hơn người và không còn nỗ lực cố gắng.</p>	1,0
<p>3. Bài học nhận thức và hành động:</p> <p>- Không được thỏa mãn và dừng lại với những kết quả đã đạt được mà cần ý thức được cuộc sống là một quá trình. Trong quá trình đó mỗi người cần nỗ lực bền bỉ mỗi ngày, suốt cả cuộc đời để gặt hái những thành quả tốt đẹp.</p> <p>- Cần tỉnh táo chọn lựa những hạt giống tốt, uơm những hạt mầm tích cực (trong suy nghĩ và hành động), cần chuẩn bị kỹ lưỡng và đầu tư công phu để gặt hái thành công.</p>	1,0
<p>2 Trong sáng tạo nghệ thuật, vấn đề "đôi mắt" được xem là một trong những đặc điểm</p>	12,0

<p><i>cơ bản của chủ thể sáng tạo.</i></p> <p>a. Yêu cầu về hình thức và kỹ năng:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Biết vận dụng các thao tác lập luận để làm bài văn nghị luận văn học. - Bài có kết cấu chặt chẽ, diễn đạt mạch lạc, có chất văn; không mắc lỗi chính tả, lỗi dùng từ, ngữ pháp. 		2,0
<p>b. Yêu cầu về kiến thức: Trên cơ sở hiểu biết về lí luận văn học và các tác phẩm đã học trong chương trình, học sinh cần giải thích được các khái niệm, nguyên nhân của vấn đề. Đồng thời, học sinh cũng cần biết lựa chọn, phân tích những dẫn chứng tiêu biểu để minh chứng.</p>		10,0
<p>1. Giải thích</p>		3,5
<p>a. Giải thích nhận định:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Giải thích các khái niệm: + Sáng tạo nghệ thuật: là một hình thái lao động đặc thù của người nghệ sĩ, bằng chất liệu nghệ thuật đặc trưng, nhằm khám phá, phản ánh hiện thực cuộc sống, đồng thời gửi gắm tư tưởng tình cảm của người nghệ sĩ trước cuộc đời và con người. + Chủ thể sáng tạo: chỉ những người tạo ra các giá trị tư tưởng thẩm mỹ bằng các tác phẩm của mình. Trong văn học, chủ thể sáng tạo là người cầm bút, là các nhà văn, nhà thơ. + Đôi mắt: là một cách nói ẩn dụ để chỉ cái nhìn của người nghệ sĩ trong sáng tạo nghệ thuật. Đó là cách khám phá, phát hiện, nhận thức và phản ánh đời sống. Chính cái nhìn sẽ quyết định chiều sâu nội dung tư tưởng của một tác phẩm nghệ thuật. - Vấn đề nghị luận: Bằng cách nói giàu hình ảnh, ý kiến trên đã khái quát được một vấn đề quan trọng trong hành trình sáng tạo nghệ thuật đích thực của nhà văn. Đó là người sáng tác cần có <u>cái nhìn riêng</u>, có <u>"đôi mắt" mới độc đáo</u>, đó là một cái nhìn đầy khám phá, giàu tính phát hiện về hiện thực đời sống và con người. 		1,0
<p>b. Nguyên nhân vì sao "Trong sáng tạo nghệ thuật, vấn đề "đôi mắt" được xem là một trong những đặc điểm cơ bản của chủ thể sáng tạo"?</p> <ul style="list-style-type: none"> - Văn học phản ánh hiện thực, bám rễ sâu vào mảnh đất đời sống nhưng hiện thực khách quan đi vào tác phẩm không phải là sự sao chép nguyên xi đời sống. Trong tác phẩm văn học, hiện thực đời sống khách quan luôn được khúc xạ qua <u>lăng kính chủ quan của người nghệ sĩ</u>, đó là <u>cái nhìn đời, nhìn người riêng không giống ai</u>. - Điều này xuất phát từ bản chất của lao động nghệ thuật là <u>sáng tạo</u>. Sáng tạo nghệ thuật nói chung và sáng tạo văn chương nói riêng đều là lĩnh vực của sự độc đáo, đơn nhất, không lặp lại. "Sự lặp lại bao giờ cũng là cái chết của nghệ thuật". Bởi lẽ, "Văn chương chỉ dung nạp những người biết đào sâu, biết tìm tòi, khơi những nguồn chưa ai khơi và sáng tạo những gì chưa có" (Nam Cao). Vì thế, mỗi nghệ sĩ khi cầm bút luôn cần phải có <u>một cái nhìn riêng trong cách khám phá về hiện thực và con người</u>. - Cái nhìn có vai trò rất quan trọng. Vì cùng một hiện thực nhìn nhưng <u>"đôi mắt"</u> của mỗi người là khác nhau. "Hai người cùng nhìn xuống, một người thấy vũng nước, người kia thấy cả trời sao". Bởi cái nhìn của chủ thể sáng tạo được chi phối bởi những yếu tố về trải nghiệm cá nhân, nhân sinh quan, thế giới quan, cá tính sáng tạo, thời đại, hoàn cảnh sống,... 		2,5
<p>2. Chứng minh làm sáng tỏ vấn đề</p> <ul style="list-style-type: none"> - Học sinh tự do lựa chọn một số dẫn chứng mà bản thân tâm đắc để phân tích, có thể lấy dẫn chứng từ văn học trung đại đến văn học hiện đại. Khuyến khích học sinh sử dụng đa dạng loại hình văn học (tự sự, trữ tình, kịch) và phải có dẫn chứng văn học nước ngoài để có đủ sức khái quát vấn đề. - Trong quá trình phân tích dẫn chứng, học sinh cần bám sát yêu cầu của đề để làm sáng tỏ nội dung: <u>"đôi mắt" độc đáo của nhà văn trong cái nhìn về hiện thực đời sống</u> 		5,0

	<p>và con người. Tất yếu, phải có thao tác so sánh các tác phẩm có cùng đề tài để thấy sự khác biệt về "đôi mắt" của chủ thể sáng tạo.</p> <p>Ví dụ: Cách khám phá về bi kịch của người nông dân trong <i>Tắt đèn</i> của Ngô Tất Tố khác với trong <i>Lão Hạc</i> của Nam Cao,... Cách khám phá về hình tượng người lính trong <i>Đồng chí</i> của Chính Hữu khác với trong <i>Bài thơ về tiểu đội xe không kính</i> của Phạm Tiến Duật,... Cùng đề cao tình yêu thương con người nhưng cách khám phá của Andexen trong <i>Cô bé bán diêm</i> khác với Ohenri trong <i>Chiếc lá cuối cùng</i>...</p> <p>- Như vậy, vấn đề "đôi mắt", cách nhìn, cách cảm thụ đời sống độc đáo của mỗi nhà văn sẽ làm nên giá trị, vẻ đẹp riêng cho mỗi tác phẩm văn học chân chính, để mỗi tác phẩm là một khám phá về nội dung.</p>	
	<p>3. Mở rộng, nâng cao:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Cái nhìn riêng, độc đáo là một trong những đặc điểm cơ bản của chủ thể sáng tạo và làm nên giá trị cho tác phẩm nhưng cái nhìn đó phải được chuyển tải bằng một hình thức nghệ thuật tương ứng, những phương thức, phương tiện nghệ thuật đặc thù và sáng tạo. Chỉ khi đó, nhà văn mới tạo nên một chỉnh thể nghệ thuật hoàn hảo, tác phẩm của nhà văn mới thật sự giá trị. - Chính cái nhìn khám phá của nhà văn mới tạo nên được chiều sâu về nội dung tư tưởng cho tác phẩm, sự phong phú đa dạng cho văn học và thúc đẩy lịch sử văn học phát triển. Yếu tố này khi có sự lặp lại bền vững sẽ hình thành nên phong cách nghệ thuật và cá tính sáng tạo của người cầm bút - điều chỉ có được ở những nhà văn lớn. - Để có cái nhìn mới, nhà văn phải có trải nghiệm, vốn sống phong phú, sự nhạy cảm, giàu bản lĩnh, có sự khổ luyện,... Và hơn thế là cái nhìn sâu sắc với cuộc đời, có "đôi mắt tình thương", nhìn cuộc đời bằng toàn bộ trái tim và tâm huyết của mình, phát hiện ra vẻ đẹp của con người và cuộc sống. - Vấn đề nói trên đem đến bài học sâu sắc cho người tiếp nhận. Không chỉ người sáng tạo mà người đọc cũng cần có một "đôi mắt xanh", đôi mắt tình tưởng để thâm định, tiếp nhận, phát hiện được những điều mới mẻ mà nhà văn mang đến qua tác phẩm của mình. Đặc biệt, trong văn học ở những tác phẩm lớn, cái nhìn nghệ thuật độc đáo luôn được kết tinh lại trong hình tượng nghệ thuật, qua cách khám phá về "con người bên trong con người" (Biêlinxki). - Phê phán những cây bút không có lập trường, tư tưởng vững vàng, không có bản lĩnh, viết theo "vải kiểu mẫu mà người khác đưa cho", thậm tệ hơn sử dụng "đôi mắt" tiêu cực để thực hiện những ý đồ vụ lợi, xấu xa. 	1,5
	<p><i>Lưu ý: Thí sinh có thể có cách triển khai cấu trúc bài viết khác nhau, miễn là đáp ứng được những yêu cầu về kiến thức và kỹ năng trên.</i></p>	
<p>Tổng điểm</p>		<p>20,0</p>

.....HẾT.....